

et andet Lovforslag, hvor der ikke længere staaer, at Lehnssbesidderne „kunne“ men at Lehnssbesidderne „skulle“. Jeg vil ikke minde derom, jeg vil blot bede dem erindre de nye skildrede Vilkaarligheder, der have fundet Sted i tidligere Tid og i Forbindelse dermed vil jeg bede Dem mindes Grundlovens § 27. Det vil i Genhold til den herskende Praxis endnu være muligt, at slige Vilkaarligheder kunne finde Sted. Vi have et Tilfælde efter Grundloven af 5te Juni 1849, hvor der skete Opløsning af et Jordtilliggende. Det er ganske vist, at i dette Tilfælde blev al Retfærdighed og Hensynsfuldhed iagttaget, det er ikke mere end Sandhed, men der er ingen Borgen for, at det behøver at skee i Fremtiden. Vi have en gammel Praxis at støtte os til i saa Henseende; fordi der idag handles billigt og lempeligt, behøves det ikke at skee imorgen og iovermorgen. Søvrigt maa jeg endnu bede de Mænd, der bedømme Sagen fra det Standpunkt, jeg nævnte, ikke at overse Lovudkastets § 11, idet derved indføres en vis Testationsmyndighed for den til fri Eiendom erhvervede Deel af Godset. Der var i Udvalget en Stemning for at gaae videre, og jeg hørte selv til de Medlemmer, der vilde gaae denne Vej; naar vi desuagtet iaar i Loven ikke have optaget denne Udvidelse, hvorefter der nemlig ikke vilde gives Lehnssbesidderne samme Testationsret som Selveiere efter Erdn. 22de Novbr. 1837, er det nærmest af formelle Grunde, at dette ikke er skeet. Jeg kommer nu til den tredie Hovedklasse af Indvendinger, dem nemlig, der ere blevne fremsatte fra Fæstebøndernes Standpunkt. Man har sagt, at Fæstebøndernes Larv og Lehnssbesiddernes Ret vare meget nøie knyttede til hinanden, man har paastaet, at dersom Lovforslaget blev til Lov, vilde det træde hindrende i veien for Fæstes Overgang til Selveieendom. Man har vel ikke sagt, at dette var en ligefrem retslig, og juridisk Følge af de enkelte Bestemmelser i Lovforslaget. Det vilde man heller ikke ret vel kunne; thi jeg maa gjøre De Herrer opmærksomme paa, at det i § 12 ud-

trykkelig hedder: „Bestemmelsen i Lov af 21de Juni 1854 § 1 om, at Fæstestederne paa de der nævnte Godser ved Fæstetledighed ikke uden særlig Bevilling maae afhændes til Andre end Fæsternes Livsarvinger, Svigerbørn eller Stedbørn, saavel som andre Lovbestemmelser til Gavn for Godsernes Bønder forblive anvendelige paa de til fri Eiendom overgaaede Godser. Forsaavidt der ellers i Erectionsbrevene eller andre gyldige Forfrister findes Bestemmelser til særlig Gavn for Godsernes Beboere, træffer Justitsministeren de fornødne Foranstaltninger til, at de tilsigtede Fordele fremdeles kunne komme de Paagjældende tilgode.“ Det kan altsaa ikke være nogen ligefrem juridisk Følge af Lovens Bestemmelser, det har man, som sagt, heller ikke meent; men man har udtalt, at det vilde blive den factiske indtrædende Følge af Lovens Indhold, idet man har paastaet, deels at Fæstebønderne paa de store Lehnss- og Stamhuusgodser i Reglen blive behandlede bedre end paa de frie Godser, deels at der var større Tilbøielighed til, at sælge til Selveieendom hos Lehnss- og Stamhuusbesiddere end hos andre Godseiere. Hvad den første af disse Paastaaender angaaer, da skal jeg lade den staae ved sit Værd. Det er klart, at man maa erkjende, at der blandt Lehnssbesidderne gives mange i enhver Henseende brave, humane og fortræffelige Godseiere; men man maa ikke opstille den Paastand, at det Samme ikke skulde være Tilfældet med de private Godseiere. Jeg troer, at Forholdene i saa Henseende omtrent kunne gaae op mod hinanden; der findes brave og humane Lehnssbesiddere, der findes ogsaa brave og humane Godseiere, og det Modsatte er ogsaa Tilfældet, og mærkeligt nok lod der netop ifjor, da Forslaget laa for, saa stærke Klager fra en Lehnssbesidders Undergivne; men herpaa skal jeg dog, som berørt, ikke lægge videre Vægt. Men Hovedsagen er, at det er blevet paastaet, at det skulde være en mindre Tilbøielighed til at sælge hos de frie Godseiere. Med den høitærede Formands Tilladelse, skal jeg imid-